

CONCURSUL „MEMORIALUL GHEORGHE MIHOC”

EDIȚIA A 15-A

ETAPA MUNICIPALĂ – 28 MAI 2016

Clasa a XI-a

1. Arătați că există o funcție unică $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ astfel încât $(f(x))^5 + x^6 f(x) - x^5 = 0, \forall x \in \mathbb{R}$ și această funcție este continuă pe $\mathbb{R}$. Este funcția derivabilă în 0?

Soluție. Avem $f(x) = 0 \Leftrightarrow x = 0$. De asemenea, $f(-x) = -f(x)$, aşa că studiem doar cazul $x > 0$. Observăm că, în acest caz, $0 < f(x) < x$. Luăm $g(x) = \frac{f(x)}{x} \in (0, 1)$ și avem $g^5(x) + x^2 g(x) = 1$, sau $(1 - g^5(x)) / g(x) = x^2$. Ecuația $h(g(x)) = x^2, x \neq 0$ are soluția unică $g(x) = h^{-1}(x^2)$, unde $h : (0, 1) \rightarrow (0, \infty)$, $h(t) = (1 - t^5)/t$. Cum h este continuă, rezultă că g este continuă pe $\mathbb{R} \setminus \{0\}$. Deoarece h^{-1} este mărginită, $\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0} x h^{-1}(x^2) = 0 = f(0)$, deci f este continuă și în 0. Apoi $f'(0) = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow 0} h^{-1}(x^2) = 1$.

2. Arătați că dacă o funcție $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ este derivabilă și are derivata strict crescătoare, atunci f este nemărginită.

Soluție. Dacă există x_0 astfel încât $f'(x_0) > 0$, atunci $f(x) - f(x_0) = (x - x_0)f'(c_x) > (x - x_0)f'(x_0)$ pentru $x > x_0$, deci $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = \infty$. În caz contrar există x_0 astfel încât $f'(x_0) < 0$ și, rationând ca mai sus, $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = -\infty$.

3. Funcția $f : [0, 1] \rightarrow (0, \infty)$ este de două ori derivabilă și îndeplinește condițiile $f(0) = 2, f'(0) = -2, f(1) = 1$. Demonstrați că există $a \in (0, 1)$ astfel încât $f(a)f'(a) + f''(a) = 0$.

Soluție. Considerăm $g(x) = \frac{1}{2}f^2(x) + f'(x)$; avem $g(0) = 0$. Teorema lui Lagrange aplicată funcției $1/f$ ne dă un punct $c \in (0, 1)$ astfel încât $-\frac{f'(c)}{f^2(c)} = \frac{1}{2}$, deci $g(c) = 0$. Concluzia rezultă acum din teorema lui Rolle aplicată lui g .

4. Rezolvați ecuația $2^x + 3^x + 6^x = 3x^2 + 5x + 3$.

Soluție. Observăm soluțiile $-1, 0, 1$. Dacă ar mai exista încă una, derivata a treia a funcției $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = 2^x + 3^x + 6^x - 3x^2 - 5x - 3$ ar avea cel puțin o rădăcină (Rolle aplicat pentru f , apoi f' , apoi f''), contradicție cu $f'''(x) = 2^x \ln^3 2 + 3^x \ln^3 3 + 6^x \ln^3 6 > 0$ pentru orice x .

5. Arătați că ecuația $x - \operatorname{arctg} x = \frac{1}{n}, n \in \mathbb{N}^*$, are o unică soluție reală x_n . Calculați $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n \sqrt[3]{n}$.

Soluție. Funcția $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = x - \operatorname{arctg} x$ este strict crescătoare și surjectivă, deci inversabilă. Astfel, $x_n = f^{-1}\left(\frac{1}{n}\right)$. În plus, f^{-1} este continuă și $f^{-1}(0) = 0$, deci $x_n \rightarrow 0$. Deoarece $n = \frac{1}{x_n - \operatorname{arctg} x_n}$, limita cerută este $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[3]{\frac{x_n^3}{x_n - \operatorname{arctg} x_n}} = \sqrt[3]{3}$, folosind l'Hospital.

6. Fie $n \in \mathbb{N}^*$. Determinați $x \in \mathbb{C}$ pentru care matricea $A = (a_{ij})_{1 \leq i,j \leq n}$, unde $a_{ij} = \begin{cases} 1+x, & \text{dacă } j = i \\ 1, & \text{dacă } j \neq i \end{cases}$, este inversabilă și calculați-i inversa în acest caz.

Soluție. Avem $A = xI_n + B$, unde B este matricea cu toate elementele egale cu 1. Rezultă $(A - xI_n)^2 = B^2 = nB = n(A - xI_n)$, de unde $(x^2 + nx)I_n = A((n+2x)I_n - A)$. Dacă $x \neq 0$ și $x \neq -n$, relația precedentă arată că $A^{-1} = \frac{1}{x^2 + nx} ((n+2)xI_n - A)$. Dacă $x = 0$ sau $x = -n$, arătăm imediat că $\det A = 0$.

7. Există 9 numere prime pozitive distințe $p_1, p_2, \dots, p_9$ astfel încât $\begin{vmatrix} p_1 & p_2 & p_3 \\ p_4 & p_5 & p_6 \\ p_7 & p_8 & p_9 \end{vmatrix} = 0$?

Soluție. Da; le luăm în progresie aritmetică cu rația 6. Un exemplu: 7, 13, 19, 17, 23, 29, 31, 37, 43.

8. Fie P un punct cu abscisă nenulă pe graficul funcției $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = x^3$. Tangenta în P la graficul funcției intersechetează din nou graficul funcției într-un punct Q . Arătați că panta tangentei în Q la graficul funcției este de patru ori mai mare decât panta tangentei în P .

Soluție. Dacă $P(a, a^3)$, tangenta în P este $y - a^3 = 3a^2(x - a)$, are panta $3a^2$ și taie din nou graficul în punctul Q de abscisă $-2a$. Panta tangentei în Q este $3(-2a)^2 = 12a^2 = 4 \cdot 3a^2$.